

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.06.2011
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	22.03.2014
Avaldamismärge:	RT I, 21.03.2011, 27

Sõjahaudade kaitse seadus

Vastu võetud 10.01.2007

[RT I 2007, 4, 21](#)

jõustumine 20.01.2007

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
30.09.2009	RT I 2009, 49, 331	01.01.2010
23.02.2011	RT I, 21.03.2011, 4	01.06.2011

Järgides ja tunnistades Eesti Vabariigi kohustust tagada Eesti territooriumil peetud sõjategevuses hukkunud isikute säilmete kaitse, austamine ja väärikas kohtlemine;
leides, et sõjategevuses hukkunud isikute matmine ebasobivatesse kohtadesse ei vasta euroopalikule kultuurile ning surnute mälestuse ja säilmete austamise traditsioonile;
võttes aluseks 1949. aasta 12. augusti Genfi konventsioonide 1977. aasta 8. juuni (I) lisaprotokollid rahvusvaheliste relvakonfliktide ohvrite kaitse kohta artikli 34, mille kohaselt on Eesti riik kohustatud tagama Eesti territooriumil sõjategevuse tõttu surnud isikute säilmete ja matmispaikade austamise ning viimaste tähistamise ning mille järgi on Eesti riik õigustatud säilmeid ümber matma avalikest huvidest lähtudes, võtab Riigikogu vastu käesoleva seaduse.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesoleva seadusega määratakse kindlaks Eestis asuvate sõjahaudade õiguslik kaitse, korrashoid, avalik ligipääs sõjahaudadele ning sõjahaudade tähistamise kord, samuti käesolevas seaduses sätestatud kaitse eesmärgil Eestis asuvatest sõjahaudadest säilmete kalmistule ümbermatmise alused ja kord.

(2) Käesolevat seadust kohaldatakse Eesti Vabariigi territooriumil langenud Eesti sõjameeste säilmete ja sõjahaudade ning Eesti iseseisvuse eest relvastatud võitluses, sealhulgas relvastatud vastupanuliikumises (metsavendluses), langenud isikute säilmete ja sõjahaudade suhtes. Teiste riikide relvajõududesse kuulunud isikute ja teiste riikide kodanike säilmete ja sõjahaudade suhtes kohaldatakse käesolevat seadust niivõrd, kui võrd välislepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Välisriikides asuvate Eesti kodanike sõjahaudadega seonduv õiguslik korraldus ja haudade korrashoid tagatakse välislepingutega.

§ 2. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

1) **sõjaohveron**:

- isik, kes langes relvastatud võitluses või suri selles saadud haavadesse või haigustesse ühe aasta jooksul pärast võitluses osalemist;
- isik, kes hukkus okupatsioonirežiimile relvastatud vastupanu osutamisel või suri relvastatud vastupanuliikumises saadud tervisekahjustuse tõttu ühe aasta jooksul pärast vastupanuliikumises osalemist;
- isik, kes langes või hukkus sõjaväeteenistuses või sellega sarnases teenistuses sõjategevuse ajal või suri nimetatud teenistuses sõjategevuse ajal saadud tervisekahjustuse tõttu ühe aasta jooksul pärast tervisekahjustuse tekkimist;
- isik, kes suri otseses sõjategevuses või otsese sõjategevuse ajal saadud vigastusse ühe aasta jooksul pärast vigastuse saamist;

- isik, kes suri interneerimislaagris või interneerimislaagris saadud tervisekahjustuse tõttu ühe aasta jooksul pärast sealt vabanemist;
- isik, kes suri sõjavangis või sõjavangis olles saadud tervisekahjustuse tõttu ühe aasta jooksul pärast sõjavangistuse lõppu;
- 2) **sõjahaud**on käesoleva paragrahvi punktis 1 nimetatud isikute säilmete matmispaik;
- 3) **kalmistu**on inimsäilmete, surnukehade või tuhatatud surnukehade matmiseks ettenähtud, planeeritud ja vajalike ehitistega maa-ala;
- 4) **kaitseväe kalmistu**on sõjaohvrite ja kaitseväelaste matmiseks ettenähtud kalmistu, mis on riigi omanduses ja mille haldamine kuulub Kaitseministeeriumi valitsemisalasse. Kaitseväe kalmistute haldamise [korra kehtestab Vabariigi Valitsus](#).

2. peatükk SÕJAHAUDADE KAITSE

§ 3. Sõjahaua säilimisõigus

- (1) Sõjahaud tähistatakse ja selle õiguslik kaitse kestab käesolevas peatükis sätestatud korras tähtajatult või välislepinguga sätestatud tähtajani.
- (2) Selle kinnisasja omanik, millel on sõjahaud, on kohustatud tagama sõjahaua ja selle tähistuse säilimise. Sõjahaua juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning kinnisasja valdaja ei tohi nimetatud ajal takistada inimeste juurdepääsu kaitstavale sõjahauale.
- (3) Kinnisasja omanik on kohustatud lubama käesolevas seaduses ettenähtud kohustuste täitmiseks vajalike tööde tegemist oma kinnisasjal.
- (4) Väljaspool kalmistuid asuvate sõjahaudade kaitseks kehtestatakse kaitsevöönd kuni 25 meetri ulatuses sõjahaua väliskontuurist või piirist arvates.

§ 4. Sõjahaudade arvestuse pidamine

- (1) Eestis ja välisriikides asuvate sõjahaudade arvestust peab Kaitseministeerium. [Kaitseminister kehtestab määrusega](#) sõjahaudade nimekirja pidamise korra, milles nähakse ette nimekirja kantavad andmed, sõjahaua nimekirjast kustutamise kord ja sõjahaudade kohta andmete väljastamise kord. Kaitseministeeriumil on õigus volitada sõjahaudade arvestust pidama teist juriidilist isikut.
- (2) Kinnisasja omanik on kohustatud tema maalt leitud sõjahauast, samuti hauast, mille puhul on põhjendatud kahtlus, et tegemist on sõjahauaga, informeerima Kaitseministeeriumi viivitamata pärast sõjahaua leidmist.
- (3) Igaüks, kelle valduses on teavet sõjahaudade kohta, on kohustatud selle tasuta edastama Kaitseministeeriumile ühe aasta jooksul alates käesoleva seaduse jõustumisest või kohe pärast sõjahaua leidmist või vastava uue teabe saamist.

§ 5. Sõjahaua kaitse ja kaitsekohustuse teatis

- (1) Kaitseminister otsustab sõjahaua kandmise sõjahaudade nimekirja. Isikule, kelle kinnisasjal asub sõjahaud, väljastab kaitseminister kaitsekohustuse teatise. Enne sõjahaua kandmist sõjahaudade nimekirja annab sõjahaudade komisjon käesoleva seaduse alusel oma arvamuse, kas selles sõjahauas olevad säilmed tuleb ümber matta või mitte. Kui sõjahauas olevad säilmed tuleb ümber matta käesolevas seaduses sätestatu alusel, ei kanta sõjahauda sõjahaudade nimekirja ega väljastata selle kohta kaitsekohustuse teatist. Pärast säilmete ümbermatmist otsustab kaitseminister uue matmispaiga sõjahaudade nimekirja kandmise ning väljastab kaitsekohustuse teatise.
- (2) Kaitsekohustuse teatis on sõjahauda sisaldava või selle piiresse jääva kinnisasja omanikule, kinnistusraamatusse kantud riigivara valitsejale, riigivara valitseja volitatud isikule või asutusele (edaspidi *valdaja*) väljastatav teabedokument, milles sisalduvad piirangud kantakse maakatastrisse.
- (3) Kaitsekohustuse teatis sisaldab:
  - 1) andmeid sõjahaua ja selle sõjahaudade nimekirja kandmise aja kohta;
  - 2) sõjahaua kaitse tagamiseks vajalike kitsenduste loetelu.
- (4) Kaitsekohustuse teatise väljastab kaitseminister kolmekümne päeva jooksul, arvates sõjahaua kandmisest sõjahaudade nimekirja.
- (5) Kaitsekohustuse teatis antakse üle allkirja vastu või saadetakse posti teel tähtkirjaga.

§ 6. Sõjahaua tähistamine ja hooldamine

(1) Sõjahaud tähistatakse sõjaohvrite säilmete austamist ja väärikat kohtlemist tagaval viisil nii, et sõjahaua asukohta looduses oleks võimalik märgata. Sõjahaua tähisele kantakse võimaluse korral sinna maetud isikute nimed.

(2) Sõjahaudade tähistamist ja hooldamist korraldab Kaitseministeerium. Kaitseministeeriumil on õigus volitada sõjahaudu tähistama ja hooldama teist juriidilist isikut ning sõlmida selle isikuga riigieelarvelise eraldise kasutamise leping. Avalikul kalmistul ja kaitsevæe kalmistul asuvaid sõjahaudu korrastab, teeb remondi- ja restaureerimistöid ning hooldab kalmistu haldaja või kaitseministri volitatud juriidiline isik.

(3) Erasiku hooldatav sõjahaud on haud, mida hooldavad sõjahauda maetud isiku omaksed või maaomanik. Kaitseministeeriumil on õigus erasiku hooldatava sõjahaua hooldamise kohustus senise hooldaja nõusolekul üle võtta.

§ 7. Maa võõrandamine

(1) Kui käesoleva seaduse §-s 3 ettenähtud sõjahaua säilimisõiguse tagamine raskendab oluliselt maatüki sihtotstarbelist kasutamist omaniku poolt, rakendatakse kinnisasja sundvõõrandamise seaduse § 3 lõikes 2 sätestatud kinnisasja sundvõõrandamist omaniku taotlusel.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksused ei saa nõuda maatüki võõrandamist riigi poolt käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel.

3. peatükk ÜMBERMATMISELE KUULUVAD SÄILMED, ÜMBERMATMISE OTSUSTAMINE JA KORRALDAMINE

§ 8. Übermatmisele kuuluvad säilmed ja übermatmise otsustamine

(1) Käesoleva seaduse alusel kuuluvad säilmed übermatmisele, kui sõjahaud asub ebasobivas kohas. Sõjahauale ebasobivaks kohaks on eelkõige pargid, muud haljasalad ja hooned tiheasustusaladel väljaspool kalmistuid, samuti kohad, kus toimuvad massiüritused või asuvad haudadega mitteseotud rajatised, ning muud kohad, mis ei võimalda sõjahaua väärikat kohtlemist. Sõjahaua asukohta ebasobivuse määrab sõjahaudade komisjon. Kaitseminister otsustab sõjahaudade komisjoni ettepanekul, millised säilmed millisele kalmistule ümber maetakse.

(2) Vabariigi Valitsus otsustab sõjahauas olevate säilmete übermatmise juhul, kui haud ei asu ebasobivas kohas käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses, kuid übermatmine on muul põhjusel avalikes huvides. Avalik huvi võib kaasneda eelkõige ühiskondlike rajatiste ehitamise või laiendamisega sõjahaua vahetus läheduses, loodusnähtustest põhjustatud ohuga sõjahaua säilimisele, tervisekaitseliste kaalutlustega ja julgeoleku kaalutlustega, samuti muude asjaolude ilmnenemisega, millest tulenevalt on sõjahauas olevate säilmete übermatmine ning hauamonumendi või -tähise teisaldamine vältimatult vajalik. Koos säilmete übermatmise otsustamisega määrab Vabariigi Valitsus säilmete uue matmispaiga ning lahendab hauamonumendi või -tähise teisaldamise, kohandamise, demonteerimise ja säilitamisega ning uue hauamonumendi või -tähise rajamisega seotud küsimused.

(3) Sõjahaua kandmine sõjahaudade nimekirja ei ole takistuseks selles sõjahauas olevate säilmete übermatmisele käesoleva seaduse alusel.

(4) Kaitseministri või Vabariigi Valitsuse otsuse alusel asetleidev säilmete übermatmine toimub võimalikult kiiresti ja übermatmise kulud kannab Kaitseministeerium või Vabariigi Valitsus.

§ 9. Identifitseerimine

(1) Kaitseminister võib otsustada tundmatute surnute säilmete väljakaevamise ja identifitseerimise korraldamise juhul, kui on põhjendatud kahtlus, et matmispaik on sõjahaud, kuid selles asuvate säilmete olemasolu kindlakstegemine, nende arvu tuvastamine või säilmete identifitseerimine ei ole muul viisil võimalik.

(2) Kui on tuvastatud, et matmispaik on sõjahaud, otsustatakse säilmete võimalik übermatmine vastavalt käesoleva seaduse §-le 8. Võimaluse korral informeerib Kaitseministeerium või tema volitatud isik identifitseeritud sõjaohvri sugulasi või välisriikide vastavaid asutusi. Taotluse korral antakse sõjaohvri säilmed übermatmiseks sugulastele.

(3) Isikud, kelle valduses on säilmete identifitseerimisele kaasaitavaid dokumente ja esemeid, on kohustatud need andma Kaitseministeeriumi käsutusse sõjaohvrite tuvastamiseks. Dokumendid ja esemed tagastatakse omanikule.

(4) Kui haua puhul on olnud põhjendatud kahtlus, et see on sõjahaud, kuid on selgunud, et sõjahauaga siiski tegemist ei ole, otsustatakse säilmete ümbermatmine ning hauamonumendi või -tähise teisaldamine, kohandamine ja lammutamine ning mälestise staatuse äravõtmine käesoleva seaduse alusel samas korras nagu sõjahaua puhul. Kui selgub, et arvatavas sõjahauas kellegi säilmeid pole, otsustab kaitseminister sõjahaudade komisjoni ettepanekul hauamonumendi või -tähise või muu huarajatise kohandamise mälestussambaks, selle teisaldamise muuseumi või mõnda teise sobivasse kohta või osalise või täieliku demonteerimise. Mälestisega seotud piirangute osas kohaldatakse sellisel juhul käesoleva seaduse § 13 ning mälestise staatuse äravõtmisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 14.

§ 10. Ümbermatmise korraldamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 8 nimetatud säilmete ümbermatmise korraldab Kaitseministeerium või tema volitatud isik. Ümbermatmise nõuded [kehtestab kaitseminister määrusega](#).

(2) Käesoleva seaduse alusel ümbermatmisele kuuluvad säilmed maetakse sobivale kalmistule.

(3) Ümbermaetavate säilmete senisest asupaigast teisaldatakse hauamonument või muu hauatähis, nagu hauaplaat ja rist, säilmete uude matmispaika. Kui monument on oma suuruse tõttu säilmete uude matmispaika teisaldamiseks sobimatu, samuti monumendi puhul, mille teisaldamine uude matmispaika pole muul põhjusel võimalik, otsustab kaitseminister sõjahaudade komisjoni ettepanekul hauamonumendi kohandamise või hauamonumendi põhiliste elementide paigaldamise uude matmispaika või uue hauamonumendi rajamise uude matmispaika ja senises asupaigas oleva hauamonumendi demonteerimise.

(4) Ümbermatmisel järgitakse võimaluse korral ümbermaetava religioonile või kultuurile vastavaid matusetavasid. Ümbermatmise ajal tagatakse säilmete väärikas kohtlemine. Sõjahaudade komisjon teeb kaitseministrile ettepaneku haua tähistamiseks, sealhulgas vajaduse korral hauamonumendi või mälestustahvli paigaldamiseks.

(5) Hauamonumendi ja muu hauatähise endisest asukohast eemaldamiseks ning selle paigaldamiseks säilmete uude matmispaika ei ole vaja ehitusluba ega kohaliku omavalitsuse nõusolekut. Käesolevas lõikes nimetatud luba või nõusolek on vajalik seaduses sätestatud juhtudel, kui hauamonument, -tähis või muu huarajatis soovitakse paigaldada mujale kui säilmete uude matmispaika.

(6) Ümbermatmiseks vajalikest töödest teavitatakse selle kinnistu omanikku, millel säilmed asuvad, vähemalt seitse päeva ette. Seda ei ole vaja teha nende säilmete ümbermatmisel, mis asuvad riigimaal.

(7) Ümbermatmiseks ei ole vaja Terviseameti luba, kui lähtuvalt säilmete vanusest ei kujuta nende ümbermatmine rahvatervise seisukohast ohtu. Esimese ja Teise maailmasõja ning Eesti Vabadussõja ajal surnud isikute säilmete ümbermatmiseks ei ole säilmete vanuse tõttu Terviseameti luba vaja.
[RT I 2009, 49, 331- jõust. 01.01.2010]

(8) Ümbermatmistöid teinud isik koostab tehtud tööde aruande.

§ 11. Kinnisomandi ulatus ja kinnisasja omaniku õigused ning kohustused

(1) Kinnisasja omanikul ei ole õigust keelata tema kinnistul asuvas sõjahauas olevate säilmete ümbermatmist ning sellega koos haua juurde kuulunud hauamonumendi või -tähise teisaldamist.

(2) Kinnisasja omanik, kelle kinnistul on sõjahaud, on kohustatud võimaldama sellele hauale vaba juurdepääsu säilmete ümbermatmiseks, hauamonumendi või -tähise teisaldamiseks ning säilmete identifitseerimiseks.

(3) Kaitseministeerium tagab, et pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tööde tegemist taastatakse kinnistul kolme kuu jooksul nende tööde eelsele seisundile võimalikult lähedane olukord, välja arvatud haua juurde kuulunud tähised ja rajatised. Selle kohustuse täitmata jätmisel on kinnistu omanikul õigus nõuda haljastuse või kinnistu muul viisil kahjustamisega tekitatud kahju hüvitamist vastavalt riigivastutuse seadusele.

(4) Kui hauamonumendi või -tähise või muu hauaga seotud rajatise omanik on kandnud kulutusi hauamonumendi või -tähise või muu hauaga seotud rajatise ehitamiseks ja ta kannab kahju seoses hauamonumendi või -tähise või muu hauaga seotud rajatise teisaldamise, kohandamise või demonteerimisega, hüvitab tekkinud kahju riik riigivastutuse seaduse alusel.

§ 12. Sõjahaudade komisjon

(1) Sõjahaudade komisjoni moodustab, tema töökorra kinnitab ja komisjoni esimehe nimetab kaitseminister. Sõjahaudade komisjon on seitsmeliikmeline. Sõjahaudade komisjoni kuuluvad siseministri, välisministri, justiitsministri, kultuuriministri ja Eesti Sõjahaudade Hoolde Liidu nimetatud isikud ja kaks kaitseministri nimetatud isikut.

(2) Sõjahaudade komisjon esitab kaitseministrile ettepanekuid ebasobivasse kohta maetud säilmete ümbermatmiseks ning hauamonumentide ja -tähiste teisaldamiseks säilmete uude matmispaika, samuti käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud identifitseerimiseks ja täidab muid talle seadusega pandud ülesandeid.

4. peatükk

MÄLESTISEKS TUNNISTATUD HAUAGA SEOTUD ERISUSED

§ 13. Mälestisega seotud piirangud

(1) Kui sõjahaud on tunnistatud mälestiseks või see asub muinsuskaitsealal, kohaldatakse sõjahauale mälestise ja muinsuskaitseala kohta sätestatud käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

(2) Kui käesoleva seaduse § 8 või § 9 lõike 4 alusel kuuluvad ümbermatmisele säilmed, mis on maetud mälestiseks tunnistatud haudadesse või muinsuskaitsealale, ei ole nende mälestiseks olek või muinsuskaitsealal asumine takistuseks säilmete ümbermatmisele.

(3) Kui käesoleva seaduse § 8 või § 9 lõike 4 alusel kuuluvad ümbermatmisele säilmed, mis on maetud mälestiseks tunnistatud haudadesse või muinsuskaitsealale, kohaldatakse ümbermatmiseks vajalikele töödele muinsuskaitsealadest ja vastava muinsuskaitseala põhimäärusest tulenevaid kitsendusi järgmiste erisustega:

1) ümbermatmisega ning hauamonumendi või -tähiste teisaldamisega seotud tööde tegemiseks ei ole vaja Muinsuskaitseameti luba;

2) ümbermatmisega ning hauamonumendi või -tähiste teisaldamisega seotud tööde tegemisest teavitatakse Muinsuskaitseameti ja kohalikku omavalitsust, mille territooriumil töid tehakse, seitse päeva ette;

3) Muinsuskaitseameti ja kohalikku omavalitsust, mille territooriumil töid tehakse, teavitatakse kirjalikult ümbermatmise ning hauamonumendi või -tähiste teisaldamisega seotud tööde lõpetamisest seitsme päeva jooksul tööde lõpetamisest arvates.

§ 14. Mälestiseks tunnistatud haualt ja matmispaigalt mälestise staatuse äravõtmine

(1) Käesoleva seaduse alusel lõpetatakse haua ja matmispaiga mälestiseks olemine, kui selles olnud säilmed on käesoleva seaduse alusel ümber maetud. Haua ja matmispaiga mälestiseks olemise lõpetab kultuuriminister käskkirjaga.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud käskkirja aluseks on Muinsuskaitseameti teatis ja ümbermatmistöid teinud isiku aruanne ümbermatmise ning hauamonumendi või -tähiste teisaldamisega seotud tööde lõpetamise kohta mälestisel. Muinsuskaitsealadest § 12 lõikes 1 sätestatud Muinsuskaitseameti eksperdi hinnangu ja Muinsuskaitse Nõukogu ettepaneku nõuet ei kohaldata.
[RT I, 21.03.2011, 4- jõust. 01.06.2011]

(3) Muinsuskaitseamet esitab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teatise kultuuriministrile kümne päeva jooksul pärast seda, kui Muinsuskaitseamet on saanud käesoleva seaduse § 13 lõike 3 punktis 3 nimetatud teate ümbermatmise ning hauamonumendi või -tähiste teisaldamisega seotud tööde lõpetamise kohta. Enne kultuuriministri teavitamist kontrollib Muinsuskaitseamet mälestise asukohas, kas säilmed on välja kaevatud ning hauamonument või -tähis teisaldatud.

(4) Pärast mälestiseks olemise lõpetamise kohta kultuuriministri käskkirja saamist, teeb Muinsuskaitseamet kultuurimälestiste riiklikku registrisse märke mälestiseks olemise lõpetamise kohta ja teavitab sellest mälestise asukohajärgset kohalikku omavalitsust, selle kinnisasja omanikku ja valdajat, millel mälestis asus, ning riiklikku maakatastrit. Kinnisasja omanikule mälestise kohta väljastatud kaitsekohustuse teatis kaotab kehtivuse kultuuriministri käskkirja andmise päevast arvates.

5. peatükk

SEADUSE RAKENDAMINE

§ 15. Sõjahaudade komisjoni moodustamine

(1) Sõjahaudade komisjoni moodustab kaitseminister kolmekümne päeva jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates.

(2) Sõjahaudade komisjon korraldab seaduse jõustumise ajaks teadaolevate sõjahaudade asupaiga sobivuse hindamise ja käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud identifitseerimisvajaduse hindamise ning teeb ettepaneku säilmete ümbermatmiseks ning hauamonumentide ja -tähiste teisaldamiseks, kohandamiseks, demonteerimiseks või uute rajatiste paigaldamiseks ühe aasta jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates.

§ 16. Teadaolevad sõjahauad

(1) Kinnisasja omanik on kohustatud tema maal asuvas ja käesoleva seaduse jõustumise ajal talle teadaolevast sõjahauast informeerima Kaitseministeeriumi kolme kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates. Nimetatud kohustust ei ole kinnisasja omanikul juhul, kui sõjahaud on tunnistatud mälestiseks.

(2) Sõjahauale, milles olevad säilmed kuuluvad ümbermatmisele, võidakse rakendada ajutist kaitset kuni ümbermatmiseni.

§ 17. Olemasoleva hauarajatisega seotud hüvitamiskohustus

Kui käesoleva seaduse jõustumise ajal olemasoleva hauamonumendi või -tähise või muu hauaga seotud rajatise aluse kinnisasja omanik on kandnud kulutusi hauamonumendi või -tähise või muu hauaga seotud rajatise ehitamiseks ja ta kannab kahju seoses hauamonumendi või -tähise või muu hauaga seotud rajatise teisaldamise, kohandamise või demonteerimisega, hüvitab tekkinud kahju riik riigivastutuse seaduse alusel.

§ 18. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub järgmisel päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.